

4.

52 8/175

Iz Brdch in Rožne dolince.

Prni Ros.

Vsečina:

Šum, 1-6

Izdana delica 6-11

Šumi, 12

Sapotnica 16

Škrivani 13-14

Beli hram 14

Pri šumi 15

Turki o hramu

dolom 15-

Proglavi 17-18

Pravljice so

mochnile 18

Ako prideš iz Borovlj po cesti potujoč na Krajsko v Sapotnico
 obložiš nekako uspešen. Velike strome pečine vzdigajo
 ob obeh krajih glavice v sinje nebo - ter grejejo na toplem
 solncu skalovita srca. V nožju teh. Čerovja počiva
 majhna cerkev, poleg nje čepi kmetska hišica
 na zeleni travici - skrivaje se pod sadnje dreve -
 kakor se pristni koroški hišici od pamti velja spodobi.
 Tu je znana Sapotnica. Cerkev ter kmetska hišica
 imata veliko ^{prejeto} zgodovinskega pomenja. Le v malins-
 kih časih so potovali tukaj naši pradedje in očet-
 uoli. Čez strome Karavanke ^{sedanje} na Krajn. -
 Rimljanom je bil ta kraj zelo imenitna točka prelaz.
 Dobili so tukaj rimske kamene - spomenike pretekli
 krasote. Rimska cesta je pehala drugač od sedanjle
 ceste po hribih čez Ljubelj - vodila je menda od
 Sapotnice na desno na Poslikarja in poleg Rujja
 hriba na Klostermaka - od tega na Strahovo i. t. n.
 Znani - zelo star cestni stražnik R. Flavrza ("Flavrza")
 je znal zelo dobro za vse znamenje rimske ceste,
 ki je pehala - pricerj zapadno od današnjega
 prelaza - Ljubelj na Krajsko. Cerkev ki stoji
 ob nožju prelaza Ljubelj - tako znana, stara cerkev
 je zelo stara - leta gove se je pomenja v nekem spisu ki
 je se hranjen v Vetrinju. Vetrinj je znan le pod imenom
 "Kloster". - Zdaj je stara cerkev samo še v razvalinah -
 ali se zove Gudje, ki so hodili v staro cerkev k sveti
 maši.
 Petri lovc je postavil počivalje nogo na miraljinah -
 bilo je blizu rimskega prelaza - noga ^{odrasla}
 in pokaze se lep bel kamen - katerega je se nekaj
 ocedil in popustil - ker je bil zelo trdo usajen.
 Pastirji so se igrali pri tem kamenu ter ga postkusovali
 vtrgati - kar se jim je slednjič posrečilo.

Vrhli po potem kamen v neko "rižo" - po kateri se je
 pote Kovaje valil navzdol. Izvedil je za nja
 stari pastirnik "Kuhar" - spravi ga na dom - ter ga
 je namenjal porabiti za prag. - Kot dijaki
 za letim na te kamen v katerem so bile karisane
 mene ne razvohljive crte - podobne hiraglifam.
 Na moje prošnje so ga odpeljali v Museum v Celovec
 in tam soga veseli spoznali kot Etruški mejnik.
 Pa novaj v Sopotnico.

Iz Podna prisum, yovski potok, pod Sopotnico
 se karije med ozke nebotipeče skale. Tu pade
 voda v visokih vodopadcev - po domače sum
 imenovani - navzdol. To prelepo plamensko Brasoto
 začuvano od stemečih skalih je prasto ljudstvo
 od pamtnika občudovalo in z različnimi prav-
 ljicami obkroževalo.

Prosto po ljudskih pravicah - katere sem tu in tam
 že nahajel po skritih kočah v starjivih prsih
 vam povem, basem kako se je Sum - most
 čez visoki vodo pade zgradil.

Temci so most čez sum gradili, ali mi bilo mogoče
 temelj postaviti: Kar so izkudali podne - zarla
 je neko čudovita moč po noči, sredstva ni
 bilo temu položaju. **Mase**, blagoslovena voda
 molitvanje mi pomagalo niti. Kaprosili so
 vele znano čarovanje. Paskusila je uso njeno
 močno skrivno umetnost - vse zamanj: Kar so
 zgradili pod njeno čarovno močjo - vse je bilo
 zjutraj razvaljavno.

"Oslovo"

Ketli daleč - pri sveti Meiji je bil stari pamotan
 ldiže slovel že na tem svetu za svetnika, ker
 je že obdruval z Angelei. Prosi so njega, ali
 on je umajal z glavo: Pri sumi je stal star
 malinkovski altar, tam nimamo mi nobene
 moči, tam je čini rogač gospodar vsem in
 pred vsem.

Bil je pa neki malopridnež - Kateri je ukradel
blagosloveno knjigo in kateri je znal hudočnega
priključat. Temu so šli in prosili za pasnega
dovanje. Prišla je noč svetega Miklavža in šli
so tri stari možje in malopridnež k šumu.

Larisa je obrog z čarovno ^{palico} mladiko, zapalil na sredi
ogenj, prižgal tri sveče od potopališča vzetih ter začel
dostopne kletvice brati, skropiti z metuljasto vodo
in metati v ogenj čudne korenine in smoline ki
so provocirale studen, vajalce prečast dim.

Možjakom so se tresle hlačice kot brezoze silice.
Na enkrat se objavi v dimu grozovita pošast
z ognjenimi očmi in črnim ustom. Čudni rogovi
so molili z glave, dolgi čopast rep se je vil krog
par kljestih nog loč razkačen modras.

Nagi zateptajo v tla - da se svet kar strese in peklenska
drnhal zagrmí: Kaj me zakletis? Ali ves po-
dice tvojeja postopanja? Malopridnež poškropi
z blagosloveno vodo možje, sebe in obrog - pošast
se strese in oškolči dva koraka.

Malopridnež se združi ter odgovori:

Velegospod čineja podzemlja: Priključal sem Vas,
ker sem bil primoran. Most čez "sum" nam ni
mogoče zgraditi, kar podne zgradimo - to -

Hudi. Da! da! to mi je fauti po noči razvalijo!

Obrog mojega območja ne bote gradili mostov
ni koli ne!

Malopridnež: Nujno potrebujemo most in radi
poročimo Vašo predrago voljo!

H. Ha! ha! kaj mi je mar zlata! Duše, duše
tujem imeti - za lepe, nežne dušice.

M. Tega pa ne smemo dati.

H. Dobro! vi ne smete - pa jaz smem!

Zgradim vam lep, visok, brden most, ali moja
naj bo prva dušica - Kogre čez most.

možjaki. No gospod naj pa velja. Sklenili so pogodbo črno na belo - podpisali so seveda z lastno krvjo: Malopridnež, zidarški mojster ter druge dva možjaka.

Hudič vrame pogodbo ^{ter} krvhote vrgel ne v temno noč. -

Za tri dni je stal lep, močvir, visok most prava umetna stvarba.

Dobro - stal je - al čez most se ni upal nobeden. Ker pogodba se je kot požar pojavila.

Šli so k samostanu k rekel je:

Pogodba je pogodba - in kri je kri - kri drži. Kanonica pa: Hudič, je hudič, duša pomaga drugo nič.

Malopridnež se papraskra za udesi in dejal: Eh! saj sem že kakoli pasteno za nos zavil. Kako da bi ta šmenčana rogača ne mogla. Dobite mi iz Brodek črnega konja - strašnega pakolenja more biti. Šli so torej k posestniku. "Aha! in kupili velikega konja - bil je bil črna vrana. Dobro je rekel - potem roga krstili, seveda je to napravil Malopridnež. Konja so dali - konjaku - ki je sood sapotnice na rogo. Tam pa dva dni jesti prav nič ni dal - samo blagoslovljeno vodo je smel piti.

Vse Plajparčanske device so se na pravi semensko - kakor na praujenje, popred je nesla najlepša - najnečnejša Krizmitova konica lep okinean kriz. Med sboj so peljale starono. Strahova stradenega konja. Na unkray mesta pa je bil Ahat kmet Strah prinesel kreme sena.

Hudičeva mamica je menda prva zagledala slavilni prihod ter publicala črnea.

No, rogatič! Gubečk moj! - hiti le na most!
tvoja dušica pridisi!

V tem hipu je stal hudoben na mostu, zelo
vesel je bil prelepe deklice in prelepe njene
dušice, pripravil se je da bi jo zgrabil
in odnesel. -

Ali deklice izpuste krika - te hiti na
svojo črno most in naračunost gospodu
crncu v naročje. Satanus^{ga} zgrabi in vrtoglavé
se preklucni v bradeci šum.

Mamica so menda črna dobro asteli in
psi hudici so se mu srčno posmejevali.
Razburjen zgrabi črno starbo ter jo prav
spasteno z vilami natolee in skuplje v
šumu da je črna voda pritekla celo
v Dravo!

Od ta dneva pravijo Nemci, šum
"Teufelsbrücke" in vsi domačini pa
se dan danes vedejo po veti da je
hudic mamica v šumi s Rapar in
niti trdijo da se to

Kolor mi ne verjame naj jih pa le
papraka pam: bodisi - Haaha, Koranjaka
Lopotnjaka ali Vrižmi Rer!

Izdana
delilica

Pred 60-50 let mi je bil vsem domačinom znani fant v
Sapotnici ki mi mogel hoditi, plesal je po tleh in hodil tako
v ročeh z rokami - ter prosil milosčine. Okreval je,
postal pastir in pravil od rakvalin, Ratre je najdel
v skalovju med Sapotnico. Rekel je da je prišel
skoz votlino v neki hram, ali ker mi imel svečnjave
se je vrnil. Skalovje je pri gubljeno zavetisce
Kač - posebno se nahajajo tukaj modrasin gadje.
Dobili so tudi pri Sapotnici že večkrat kosti - in
pravilica da je bilo nekda tukaj pakopališče
je na visoki podlagi. Pistolety tega sem sam
tudi pobral po priki na njej lepo in ravno
vrvico - Ratre pomenja nisem si mogel
razvedriti - neki gospod od historična muzeja
mi je stari stvar - kot Rimeno vrvico na vitezovim
ali lepu spoznal. -

Dobesedno zapisem tukaj prelepo hasem od
grada Rije stal v stari doonih časih v pečinah
med Sapotnico, -

328/175, 2

Izdana delilica.

Izdana? Kaj je to?

Naši stari Slovenci, ki so se imeli pravo predobro jekleno
vero, Ratre so se goreča srca oblenili - so znali, da so
bile večkrat človeška bitja zakleti, da so mogli
živeti za čas kot živali. Lato tudi niso stisnili
da smo mi mladi fantolini ubijali Kače, gasevice
i.t.d. Moja babica so večkrat povedali od
pusarce. " " Ki so lovile v letu in v svinjaku,
" " Raterim so se večkrat mleka xanesli, gorje
bi bilo tistemu Rateri bi bil Rakko, pusarce
ubil. Pusarce so bile zelo veliko črne Kače
hišne Kače - po stari veri - nekako rverne
duše v picah - Ratre ^{so bile} " za Ratre - podomacem
" " izdane - za pokoro - kot Kače živeti. -

Nekteri so menda v zelo prikladni. Raci slutili
 dušo Halkiga trisna sorodni Ra. Posledice ^{ter}
 so bile. Nekdajnjega malinstaja. — Žal da
 nam je tako malo znano od veronauka naših
 pradedov malinov.

Idaj pa tiho — naša stara Urška bo začela:

Bilo je že zdavno, ko je šel Kmet — recimo natančno
 Kmet. — Strah v Prodek — mlad čvrt Kmetič na
 dan velika Smarna zgodaj v sveti maši v Plajbery.
 Molil je zvečda po lepi stari Brščanski navodi
 sveti rožni vence. Ko pride po stexdi navzgor
 do Sapotnjaka vidi na trosti pregrnjene rjuhe
 z prelepo pšenico, ki se je sušila na solne
 da se je blestetalo ko živo srebro in zlato.

Oh kako prelep žito, da se tukaj ^{suši} taklega
 žrnca pa se nisem videl moji žive dni! v klitne
 mladene, vime ga pestico, spusti ga v žep, da ga
 ponese domu Raxat očetu. Prišedši domu
 hiti k očetu in reče: Vče! to pa mi za vjeti
 kako no lepo žito da imajo v Sapotnici — to
 je. Krasota in blago da mu ni enakosti
 na celim svetu ne! pogledajte no: On seže
 v žep — ali na mesto žrnca privleči iz žepa
 celkine — blestee — zlato celkine! —

Brez premisleka se takoj vrne nazaj, da
 bi bil se več dobil taklega lepega zlatca.

Prihiti v Sapotnico zagleda na traoni Ru
 na mestorjuhe zelo lepo mlado deklico
 v cvetoči starosti in Krasoti. Zelo začuden
 in asupljen gleda prezalo pri Raxen in delica
 Kmeta.

zveč

Spriznamim pozdravom odgovori Krasotica
 mladene: Kako si tako presenečen?
 Mladene odgovori.

Ko danes & jutraj grem k sveti maši, videl sem
tukaj prestrte bele rjuhe - polne prelepe pršnice.
Vesel sem pestico zvrncev domu da bi bil
pokazal prelepo žito domaćinom in leji:
prikazal sem jim prelepe & late celikine.
Deklica se nasmeji: Pajdi & m enoj - pokaz em
ti se veliko več & late in & a klada.

Pelje ga v razvaline grada in po stopnicah navzdol.
Odpro se vrata - gostopita & krasno videstvo
sobo. Nad mizo je slonel lep, visok čvrst vitez.
Deklica ga poprime & a ramej vitez vzdigne
glavo ter se na deklico nasmehe.

Drugi moj atoi! pripeljala sem nam rešitelja.
Da! da! kako bi bilo to mogoče! Da bi se le
posrečilo. Oh koliko sto let že čakava & a željenega
odrešenja. Pokazala sta mu iskrene & lahne
& a klade da jih se ni vidilo človeku & a Ro. -

Vse to naj ti bude v plačilo
kako rešis mene in očeta je rekla & a
deklica. -

Kaj naj storim? poproša Rmet?

Na malega Smarna & a palmoči, pri polnem mesecu
vresi tri leskove mladike - čez leto ne smajo
stare biti. - Ajmi pridi & a jutraj na dan malega
Smarna ko solnce vzhaja na ta le prostor.
Na mestu mene ti pride na proti grad
ostudna velikanova kača. Nič se ne boj
porabi ves pogum, & vsako šibico vdavi
zmaja dvakrat poglavi. Kača seveda bo zelo
hudor zijala in spenjala se bo grozovito -
tudi vstraši se ne, ne obupaj rešil boš
mene - rešil mojega priljubega očeta - Ti
boš prejel vse naša & a klada in srečen
bodeš, zelo srečen na tem in onem svetu. -

9
Oh bleblaga deklica !

Za zaklad - bi mi ne bilo že toliko, ali za toj o
vešter bi daroval celo moje srec in življenje.
adgocori naš kmetič. Ožubil je trdno, do
hode vse natančno storil in se ne hode bal
grozovitne zmaja in njenega razkačane
oljave. Sedyli so si v roke, vitez, deklica
in adresitelj in hitelje domov. —

Na dan pred malim Smarnu gre naš mladik
kmet k spovedi, ter k svetem obhajilo in moli iskreno
k svetem Jurju naj mu pomaga proti zmaju.

Spoti ni mogel, mesec je sijal in ko je prihajal
na polnoč gre k lesnikovomu yrmu in odnese
tri mladike ter jih pomoči v blagoslovjeno
vodo, vreme molitveniki in se poda na
ter ko, nevarno posel. Moli rožni venec in
prosi za pomoč presveto Marijo devico in
vse svetnike pride na pomenjeni kraj.

Solnce pozlati vrhove skalo vja - in že se mu
spruije nasproti groznega kača. Glava je bita
ko debela buča, na glavi ji je vihtel krvav
greben, hrast je pokala in kamenje rožljalo
pod vitko pretočo - ker debela je bila kot panj.
in se se je vila pred njemu.

Marija odrešenica s vrhlikne naš junaki
Strah in udari pošast prvo palčico po glavi.
Kača zapiha in se spne, pa že dobi
drugi volarec. Grozno kačija in avpre
žrelo - žrelo krvavo in globoko - polno
peddolgih blestetih zobov.

Vzame drugo palčico in z vso močjo mahni po
 smeju. Ja pomoli doly jexik mladencu celo
 v obraz, a ta pa le zavijti drugič palčko po
 glavi. Kacča ravljuta grozovito zapriha
 spne se visoko navzgor, sijajoč proti visoko
 srditno žrelo na mladencu - ali ta vzemo tretjo
 palčico in ko pahne žrelo proti njemu odari
 po glavi ^{na} ~~za~~ brijene kance. Grozovito zapriha
 Kacča - meči se okoli da se vse trese, od grada
 se valja kamenje, od skaloja se rusijo peči
 grozovito se porene zdaj smaj na mladencu
 preteč ga požreli kot muho - pogum
 nesrečnik izgubi - palčica pada iz tresčoč
 se roko in revež beži - ~~xx~~ beži - išči si
 zavetišče pri prispelju poleg cerkvice,
 Kjer pade na kolena in počne moliti -
 moliti - za odrešenje njegove pregrešne
 duše - in za odrešitev uboge lepe izdane deklice
 in njenega čvrstega vitrega očeta.

Vse potihne, ali zdaj zašliši - Kacča premilo
 jokati in globoko vzdihovati:

Oh! Kako bom nesrečna! kakaj - oh kakaj
 si izgubil pogum, kakaj ušel! Le malce bi
 bil se odaril po mojo ^{nesrečni} ~~roki~~ grešni glavi
 in bila bi odrešena - in vsi - vsi bi bili
 srečni. Tokaje - da se je našemu
 mladencu trislo sree ob sožalovanju
 in usmiljenju - sje vila naraj v razvali-
 =nl.

Na gradu se mu je ropet objavila, premila
 Krasna deklica in rekla je:

Se tisoč let, Kot kuga v tem gradu kom trpela
 potem ko mala lepa tica priletela
 v Blum ko orheo sem prinesla
 orheo ko pri črkvici na tla spustila
 vzrastel ko iz rna lepi areh
 postal ko več sto letno drevo.
 Posekali, baje več sto letno drevo.
 odsekali baje debel lep panj.
 Pri Sapotnjaku ko rodila bela
 trava, dva črna zala teletica.
 Teletki junčki baje kaj postali
 v rago baje panj junčki ti peljali
 Iz desk zgradila ko se ribelka
 Dole ko v ribelki ležalo - spalo.
 Mlad duhovnik detsko postal
 Mlad duhovnik ko pravo orajo
 Mašo tukaj v Sapotnicibral
 In ter Duhovnik hode moč imel
 Da nas bode ropet podrešiti smel.

Imet odrešenik je sel prežalosten domu
 za delo ni bil več sposoben, poiskal si je
 zavetišče v nekem samostanu - Kjer je
 v božji službi - molil za lepo vdano
 deklico v gradu rakvalinu nad
 Sapotnico.

Tik šuma poče navzgor v skalovje zdaj sterdica
ki privodi v Ruatkem v votlino - po domaćem "vopo"
Skroz to votlino oprideš do prelepa vodoпада.

To kraj je prava krasotica naših Karavank.

O tej gorski krasotici moram si tukaj nekaj
izpovedati.

528/175,3

Tini

Nas sosed. Tini je bil majhen moč v
starih čini kopi "kajži" - pravimo mi Bučani.
Bil je vgljar. (Kolar) in drvar, deloval je
v Zelenici. Cel deden je bil pri svojem
poslu - pri kopi - ali pri drvicah, sekal
drve - ali kuhal oglje za fužino.

Še večer je prišel domu, črn kot plamen,
ski krokar. Dobil je kroga in mile, umival
se - preobledel, pogledal pravico - potništvo -
popravil kako prodje ter preskrbel - kar
je gnalo, skrbno potništvo potrebovalo.

Imel je več otrok - tudi mi sosedni otroci
smo radi posedli okoli Tineja in pravil
nam je veliko, basem "od peslaj narjov
turkov, beyuncev, francozov, roparjev
ris, medvedov, volčih, jelenov, ciganov,
čarovnic - in bele kance. Mimogrede je že
60 let od tistih prelepih časov, ali
nekateri pripovedke so mi vendar le
ostale v prestari glavi, nekaj naj
dobijo tukaj primeren prostor. -

| Skrivanci - vojaski begunci

glej str 12. V tistih časih pristo ljudstvo ni še vedelo ^{pri sumu} na
 vopojn^o na vodopade pri njeji. Te kraj je bil znan
 samo „Flihtlarjem“ - to so bili „begunci“ ki so se
 skrivali pred vojaštvom. „Brice“ so lovili mladenč
 kmetih in ubornih slog - peljali jih Rot
 hudodelce k vojakom, - reveži so pluzili po
 12 let in še po več - predno so se prnili v domo-
 -vino. - Mladenci so bili skrili pri kmetih po
 gorah, pazili so vsi domačini - RaRor so
 slutili brice - so hitro objavili begunce in ti
 so se ali spirili po Rotih, ali so vsli v bližnje
 gorodove - Ker so imeli svoje zavetišče.
 Večkrat je prišlo celo do krvave boja med
 brici in begunci. -

Naj varnejše zavetišče je bila vopa pri sumu.
 Večkrat so pripeljali zverane rekruti po noči
 olo suma - pasRakali so z voza in zgi nili
 RaRor RaRra - nobeden jih ni več našel.
 Akerde ni bilo in v take skalevje z lesti
 nobeden bric si ni upal - tudi misliti
 ni bilo da bi se človek zavetišče v teh
 pečih mogel pridobiti. -

Prvi ki je nam otrokom to zavetišče odkril
 je bil Timi - ki je bil sam večkrat tam skrit.
 Je ueda mi mladi otroci se nismo
 upali v te kraj z lesti. Beguncev ni več
 bilo - ali so že vsi Raroni odproščeni.

Pozneje je naš brat visokopolec vendar le poiskal
 tle kraj in povabil gospodje ^{jih} tok privadil gospodje
 v to naravno Krosotico. Plaminsko društvo
 je zgradilo stozico po kateri zdaj lahko pride
 vsaki leto viševnik v nekdanjo zavetišče
 beguncev. —

328/175,5

Pravil nam je Timij od nekčega starca — ki se je bil
 skrival pri sumu. Na katero nedeljo se mu
 je priobčil beli hams (divji kozel).

Beli hams

Te hams je bil belko sney, imel je zlato
 rogove, med rogovih se je mu svetila prelepa
 zvezda.

Nekateri trdijo da se tam večkrat ob svetih
 časih pojavijo beli hams. —

Vse mogoče. Divji Kozli so se pomnožili,
 po leti so svetlo rumenkaste barve — ali
 jih zagleda neobveščeno oko — pa trdi — da
 je vidil, bela hamsa. — —

328/175,6

Pri sumu

Pri sumu je še zdaj zelo nevaren kraj. Po zimni
 zasujejo s snem plazovi redno vsako cesto, večasi
 zasuje plaz popotnike — ter voznike. Naj nevarni
 najsi plazovi so v igredni — ako južno orome
 od taja z mezzline.

Po leti priletejo na cesto Ramonji. posebno
 v deževnih dneh, pripetile so se nesreči
 še zdaj povejo ljudi od Kranjskih romarjev
 ki so bil potem padajočih Ramenov
 zelo obškodovani pri sumu. —

Čarovnice in čudne podzemeljske moči so pameti
velikoma vplivale - na papatnike pri sumu.

Pravi staro verujo Kristjan se je pokrival pred en
je šel črez sum. -

Hari. pravijo da jih je že ob sumu vozilo. Kaj
je to? Lačarani so bli - hodili so daleč na-
obrog - po zelo nevarnih čirovih - zbudi li se
ali doma - ali v tujem počestkrat zelo nevar-
nem stališču. -

Prat zdravniki mi je to čarovno moč - razode-
kot resnico.

Vodopad sumi zelo močno in enako merno
in to sumenje ima neko hipnotično moč na
človeka - da pride pri občutljivih naravih
do hipnotičnega spanja, v tem stanju grejo
hipnotični napori - in prihajajo v nevarne
kraje in v smrtno nevarnost. Ker atóliezi
tukaj zelo strma in skalovita.

Prezdvoma vpliva tudi elektrika iz virov
vodopadu - voda se obliže ob zrak - kar
povzroči elektriko. -

Vpliv vodopade sem apotoma počutil sam
ob sebi. Lpil sem po strvi pod mostom
pri vodopadu. Po preteku ure sem se čutil
nekako otruden - ter zaspan, glava mi je
pčela boleti in sum mi je nekako
vabil v spanje. Potem sem se pa odpravil
iz tega "čarovana" kraja - : hudič
je pač vendar le hudič!! -

328/175,7

Sapotnici

Pod cerkvico stoji zidan križ, pri tem so
sreberne konone zakopane. Bil je tukaj
nekaj sovražnik tako rajet da ni utegnil
konone odpeljati, da jih sovražnik ne
dobi zapleni - jih je nekaj tukaj zakopal
in še so tam zakopane trdil je trdovraten
domaćin, kateri mi je pravljico povedal.
V Sapotnici so se za časa francoske
vojne Austrijske čete hudo proti
Napoleonu, ali prišli so sovražniki
čez Lelenico za hrbtom in naši junaki
so se mogli otegniti.

Tudi v sedanjem času je bila Sapotnica
maršantska točka vojne - pokopane
sta pri cerkvi dva nemca vojaka -
ki sta bila padla 29. maja ~~1919~~ - 1919.
Da so tukaj Turki razgrajali je razgo-
sojeno. Ljudstvo se zdaj omenja spomeni-
ki na tega hudega sovraga - slovenski
oromha.

328/175,8

Turki

v dol

Turki so porigali v Prosim dolini po
stari turški navadi - Kristjane morili
in mlade deklete lovili. Prebivalci v
Brodci so zbežali na Sveto peč pri
Arhavi planini. Tamičari so se
dirjali proti Kristjanom na Sveto
peč - ali konje so se vderali
do trebuh - niso mogli naprej
in Brejani so bili presuni strasne
smrti.

528/1759

Peroglavci

Ravno tako pravijo od starih Kriz - Ri
staji pod staro črko. -

Najhujši sovražniki Ri starih Slovencev
so bili Avari - potem njim sorodni
Madžari.

Slovenci imenujejo te divje sovraže
"pesji glavci" - ali pri nas so še v
spominu pod imenom "Peslaj narje".

Od Peslaj narjev si pravijo:

V starodavnih časih so bili tudi tukaj
peslaj narji. Bili so pol psa - pol
človeka. - jexdili so in lajali - kot
psi. Bili so grozovitni - ter sledili in
morili Kristjane brez vsega usmil-
jenja. Vohali so Kristjane in vpili:

Krščan pluh diši!

tu je bil - tuga ni! -

Lovili so ljudi v dolge "Kvanjce"
(kajnke) Kvanjce in nemškega
Slavja - ter jih vlekli za seboj. -
Da so bili peslaj narji pol človeka - pol
psa in jexdili - je gotovo. - Ker
divji Avari so se radi oblekli v kožuhe
od volkov - medvedov in psod. - Na
glavi so imeli tudi glavo od zverine -
okoli vrata navzana prednje sappe,
okoli pasa zadnje sappe - sedeli
so stori zmeraj na konju - in z
dolгим jermenom (Lasso) lovili
ljudje. -

Ali kdaj so živeli in občevali tukaj peslajnarji
 tvari? Karol veliki jih je premagal in stari
 Slovenci so bili dolge čase posedi tega predolja. Gubstov.

Več kot tisoč let je od tistih časih
 pa teklo po "mumici dračici" tje v črno
 morje, in vendar se zdaj stari ljudje

328/145, 10 vedajo povedi o peslajnarjih.

Res: lep, čvrst, poln duševnih kravat
 je značaj naroda starih Slovencev -
 Gorotancov - da so skozi tisoč let ohranili
 samo ob ustih toliko zalega zgodovinskega
 znanja predavne preteklosti.

Ali časi so se jako spremenili:
 Nerdanje pravice so ašchmile, ni več
 tistih preglubih mlkih večerov in noči
 ter prihr - kjer so se pravile basni
 od starodavnih časov in prirokovali
 ob preteče bodočnosti.

Vpliv sole - in tako vsomna napredovanja
 je zatrl lepi duševni živil - staro navadni
 vpliv starih ljudi na kipečo in rastočo mla-
 dino.

Dijaki in drugi sinovi napredogavilci so se
 opetoma posmehevali ter zanicevali stari m
 pripovedovalkam: Potihmili so ubogi svamo.
 Zljivi starci - postkrile se razražene siromas,
 ne starke v žal pravemu kodo gubo in v
 nezgodo prexalega naroda - Slovencev
 Gorotancov. — — —